Uniwersytet Gdański

Karta przedmiotu

| | | | |
|---|---|---|---|
| Nazwa i kod przedmiotu | Wyznania religijne na Pomorzu Wschodnim w okresie nowożytnym, PG_00183892 | | |
| Kierunek studiów | Religioznawstwo (O) | | |
| Data rozpoczęcia studiów | październik 2024 r. | Rok akademicki realizacji przedmiotu | 2025/2026 |
| Poziom kształcenia | II stopnia | Grupa zajęć | Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów<br>Grupa zajęć fakultatywnych<br>Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki |
| Forma studiów | stacjonarne | Sposób realizacji | na uczelni |
| Rok studiów | 2 | Język wykładowy | polski<br>polski |
| Semestr studiów | 3 | Liczba punktów ECTS | 3.0 |
| Profil kształcenia | ogólnoakademicki | Forma zaliczenia | zaliczenie |
| Jednostka prowadząca | | | |
| Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców) | Odpowiedzialny za przedmiot | dr hab. Sławomir Kościelak | |
| | Prowadzący zajęcia z przedmiotu | dr hab. Sławomir Kościelak | |

| Formy zajęć | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Forma zajęć | Wykład | Ćwiczenia | Laboratorium | Projekt | Seminarium | RAZEM |
| | Liczba godzin zajęć | 30.0 | 0.0 | 0.0 | 0.0 | 0.0 | 30 |
| | W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0 | | | | | | |

| Aktywność studenta i liczba godzin pracy | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | Aktywność studenta | Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów | Udział w konsultacjach | Praca własna studenta | RAZEM |
| | Liczba godzin pracy studenta | 30 | 0.0 | 45.0 | 75 |

| | |
|---|---|
| Cel przedmiotu | Zapoznanie studentów ze specyfiką stosunków religijnych na mieszanym wyznaniowo (na skutek reformacji i kontrreformacji) obszarze szeroko pojętego Pomorza Wschodniego (inne określenia - Pomorza Gdańskiego / Prus Królewskich). Konflikty wyznaniowe, współpraca, sojusze międzywyznaniowe, kompromisy. Obszary z dominacją protestancką / katolicką; mniejsze, radykalne ugrupowania protestanckie, uchodźstwo religijne, problem żydowskiej diaspory. Ramy chronologiczne tak rozumianej nowożytności - od początku XVI po wiek XIX (zwłaszcza epokę przedindustrialną). |

| Efekty uczenia się przedmiotu | Efekt kierunkowy | Efekt z przedmiotu | Sposób weryfikacji i oceny efektu |
|---|---|---|---|
| | [RELMU2_W01] Ma pogłębioną wiedze o specyfice przedmiotowej i metodologicznej antropologii religii; zna historyczny rozwój religii; w zaawansowanym stopniu zna i rozumie zależności między religią a kulturą i społeczeństwem, co umożliwia interdyscyplinarną i multidyscyplinarną pracę ze specjalistami z innych dziedzin nauki | Ma wiedzę na temat specyfiki przedmiotowej i metodologicznej antropologii religii, na przykładzie Pomorza Wschodniego zna historyczny rozwój religii w epoce nowożytnej oraz rozumie zależności między religią a kulturą i społeczeństwem w stopniu umożliwiającym pracę interdyscyplinarną i multidyscyplinarną z innymi specjalistami z innych dziedzin nauki | [SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny |
| | [RELMU2_K04] Aktywnie uczestniczy w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i jego aktualizacja; nawiązuje kontakty z instytucjami kultury; jest zdolny do komunikowania się w sposób kompetentny i kulturalny; potrafi posługiwać się zdobytą wiedzą z zachowaniem zasad etycznych | Aktywnie stara się uczestniczyć w zachowaniu dziedzictwa kulturowego i jego aktualizowaniu na Pomorzu Wschodnim, potrafi w tym celu nawiązać trwały i kompetentny kontakt z instytucjami kultury, a zdobytą wiedzą posługuje się zachowaniem zasad etycznych | [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny |
| | [RELMU2_U06] Wykrywa złożone zależności między kształtowaniem się idei religijnych a procesami społecznymi, politycznymi i kulturowymi oraz określa relacje między tymi zależnościami | Na przykładzie mieszanego wyznaniowo obszaru Pomorza Wschodniego zapoznaje się z zależnościami między kształtowaniem idei religijnych a procesami społecznymi, politycznymi i kulturowymi i umie je odpowiednio zdefiniować | [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny |
| | [RELMU2_W10] Zna i rozumie religijne podstawy kultury oraz zna i rozumie rolę, jaką religie i idee religijne odgrywają w powstawaniu dzieł i instytucji kultury | Po zapoznaniu się z dziedzictwem kulturowym Pomorza Wschodniego w zakresie religii zna i rozumie znaczenie roli, jaką religie i idee religijne odgrywają w powstawaniu dzieł i instytucji kultury | [SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny |
| | [RELMU2_W03] Ma uporządkowaną wiedzę szczegółową w wybranych obszarach wiedzy o kulturze; posiada pogłębioną wiedzę o wybranych tradycjach religijnych oraz zbiorowych formach życia religijnego i duchowości | Ma wiedzę na temat tradycji religijnych oraz zbiorowych form życia religijnego i duchowości na obszarze Pomorza Wschodniego w okresie nowożytnym | [SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny |

| | |
|---|---|
| Treści przedmiotu | Reformacja na Pomorzu Wschodnim w XVI wieku<br><br>Druga, kalwińska reformacja w wybranych ośrodkach Pomorza Wschodniego an przełomie XVI i XVII wieku<br><br>Kontrreformacja i reforma Kościoła katolickiego w XVI-XVIII wieku<br><br>Radykalne wyznania protestanckie na Pomorzu Wschodnim w XVI-XVIII wieku: menonici, kwakrzy, arianie i inni<br><br>Diaspora żydowska w Prusach Królewskich<br><br>Religijność, religijna koegzystencja, konflikty wyznaniowe<br><br>Przemiany w religijności i stosunkach wyznaniowych na przełomie XVIII i XIX wieku<br><br>Religie i związki wyznaniowe na Pomorzu Wschodnim w XIX wieku |
| Wymagania wstępne i dodatkowe | Brak |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Sposoby i kryteria oceniania osiąganych efektów uczenia się | Sposób oceniania (składowe) | Próg zaliczeniowy | Składowa oceny końcowej |
| | | 51.0% | 40.0% |
| | test pisemny | 51.0% | 60.0% |
| Zalecana lista lektur | Podstawowa lista lektur | S. Kościelak, *Dzieje wyznaniowe Prus Królewskich w XVI – XVIII wieku,* [w:] *Prusy Królewskie. Społeczeństwo, kultura, gospodarka,* Szkice z dziejów pod red. Edmunda Kizika, Gdańsk 2012, s. 204 – 263<br><br>S. Kościelak, *Przejawy sekularyzacji i religijność w Gdańsku na przełomie XVIII i XIX w. w świetle relacji pamiętnikarskich i prasowych,* „Studia Historica Gedanensia", t. VII, 2016, s. 75-103,<br><br>E. Kizik, S. Kościelak, *De Statu Ecclesiae Evangelicae. Reformacja i protestantyzm w Gdańsku od XVI do początku XIX wieku,* (współautor Edmund Kizik), Gdańsk 2025<br><br>E. Kizik, *Mennonici w Gdańsku, Elblągu i na Żuławach Wiślanych w drugiej połowie XVII i w XVIII wieku. Studium z dziejów małej społeczności wyznaniowej,* Gdańsk 1994<br><br>E. Kizik., *Żydzi w Gdańsku i jego przedmieściach do 1793 r.* [w:] *Wokół Wielkiej Synagogi. Szkice z dziejów Żydów gdańskich*, red. E. Barylewska-Szymańska, Gdańsk 2019, s. 56-78 |
| | Uzupełniająca lista lektur | M. Wajsblum, *Quakers and Poland, 1661-1919,* „The Polish Review", 11, 1966, 2, s. 11-22.<br><br>J. Tazbir, *Antytrynitaryzm w Gdańsku i okolicach,* „Odrodzenie i Reformacja w Polsce", 21, 1976, s. 57-82<br><br>S. Salmonowicz, *Życie religijne luteranów toruńskich w XVII – XVIII wieku, „*Odrodzenie i Reformacja w Polsce", 34, 1989, s. 115 – 130<br><br>M. Pawlak, *Reformacja i kontrreformacja w Elblągu w XVI – XVIII wieku,* Bydgoszcz 1994<br><br>E. Piszcz., *Colloquium Charitativum A.D. 1645. Geneza i przebieg,* Toruń 1995<br><br>K. Cieślak. *Między Rzymem, Wittenbergą a Genewą. Sztuka Gdańska jako miasta podzielonego wyznaniowo,* Wrocław 2000<br><br>E. Paprocka, *Tolerowani, nielubiani. Katolicy w Elblągu w drugiej połowie XVII i w XVIII wieku,* Elbląg 2009<br><br>S. Kościelak, *Katolicy w protestanckim Gdańsku od drugiej połowy XVI do końca XVIII wieku,* Gdańsk 2012<br><br>S. Kościelak, *Gdańsk XVI – XVIII w. – bezpieczna przystań dla religijnych uchodźców ? Z dziejów koegzystencji międzywyznaniowej w epoce nowożytnej,* „Studia Historica Gedanensia", t. V. 2014, s. 196-215 |
| | Adresy eZasobów | |

| | |
|---|---|
| Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania | Początki reformacji w Gdańsku na tle podobnych wydarzeń w Prusach Królewskich<br><br>Pierwsza, luterańska reformacja w Gdańsku i innych wybranych ośrodkach Prus Królewskich<br><br>Luteranizm w miastach Prus Królewskich na przykładzie Gdańska<br><br>Katolicy i kalwiniści w luterańskim mieście na przykładzie Gdańska<br><br>Protestanccy radykałowie w miastach Pomorza Wschodniego na przykładzie Gdańska i jego okolic<br><br>Przemiany w religijności i sekularyzacja na Pomorzu Wschodnim na przełomie XVIII - XIX wieku<br><br>Religie i związki wyznaniowe w Gdańsku w XIX wieku |
| Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu | Nie dotyczy |

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.